

Bohoslužby v Zábřeze 6.prosince 2015

Lk 3, 1-6

Milé sestry, milí bratři, s příchodem vánočních svátků přichází také čas pohádek. Člověka docela zahřejí u srdce, protože v nich vítězí dobro, naplňuje se touha po dobrém konci, která je v nitru každého člověka. Jako pohádka je někdy ukázán i příběh narození Páně. Motiv veliké chudoby, do které přichází slavný král, k tomu úplně vyzývá. Vždyť i zde je vidět, jak nakonec vítězí ti, kterým se stalo nějaké bezpráví, nějaká ta křivda. Pohádkově vlastně vyznívá nejen Ježíšovo narození, ale celý příběh jeho života. Včetně závěru, který působí až nereálně, typicky pohádkově. Stane se zázrak a jím zvítězí dobro nad zlem.

Pohádkově či legendárně vypadá i začátek celého děje, kdy se na scéně objevuje Jan Křtitel. Najednou se na poušti objevuje nějaký člověk, který začne mluvit o Božím království a kázat o potřebě přijetí křtu. Začne tím volat Boží lid k novému počátku jeho života, ke změně v jeho působení. To je dost výjimečná situace. Ne, že by na ni nikdo nečekal, očekávání něčeho výjimečného bylo mezi lidmi spousta, ale přeci jen nikdo moc nepočítal, že právě za jeho života se něco tak mimořádného stane. Není divu, že zvěst o Janovi musela na mnohé posluchače působit jako sen. Jenže ti si to mohli jít ověřit, pokud nelitovali námahy, sami se mohli přesvědčit, že ten člověk na té poušti skutečně káže a u Jordánu pak skutečně křtí. Jenže co generace potom? Jak ty se na celou událost mohly dívat? Asi ještě neměly takový problém jako dnes, kdy se téměř každá dějinná událost Písma relativizuje. Přesto už i oni mohli vnímat, že je to nějaký dávný příběh, který má hlavně jakési morální poselství. Nad ním mohou dumat, ale jinak není zase tak závazný. Ostatně to někdy známe, když posloucháme ony pohádky. Také mají jakési poselství, poučení. Nevznikaly proto, aby se děti nenudily, ale aby se něčemu přiučily, něco o světě poznaly. Jenže je to takový apel, o kterém si člověk řekne, že je hezký, budeme se o něj snažit, ale jinak se nás zase netýká. Vždyť jsou to legendy, jsou příběhy, které se nestaly, protože na nich není až tak důležitý děj, ale právě ono vyznění děje do lidského života.

Legendy, pohádky, pověsti bývají opředeny tajemstvím, jejich děj se klade kamsi do neznámého času, aby bylo patrné, že jsou jakýmsi předznamenáním změny, počátkem nového příběhu lidstva. Do jisté míry by se tak dal chápat i příběh Jana Křtitele a s ním i Ježíše. V jakémsi pravěku dějin vystoupil člověk, který volal k obrácení a novému životu. A jako výraz svého poselství nám odkázal křest, abychom tak měli možnost přiblížit se Bohu, abychom se zřekli svých hříchů. Krásně se to poslouchá, protože je to v jádru pravdivé. Člověk má činit

pokání, má se nechat pokřtít na znamení nového života v Bohu. V tomto smyslu má příběh vyznění podobné jako mnohé legendy, které vysvětlují určité konání současné společnosti. Jen si to srovnáme s mnoha pohádkovými příběhy, ve kterých vítězí nad zlem láska. Je to apel podírající skutečnost, že svět změní lidské jednání, které není zahleděno do sebe, ale otevírá se druhému. Máme se tak snažit jednat, ale vlastně z toho není patrné proč. Proč je to právě láska, která dává světu naději? Proč je důležité věřit druhému, proč je důležité poslouchat, být milý? Z legend a pohádek, které mají tajemný původ se to člověk vlastně nedozví. Je jen vyzván k určitému jednání. To se do jisté míry může týkat i toho Janova křtu. Prostě to patří k tomu, když žijeme s Bohem a hotovo.

Pohled na příběh jako legendu se tak podepisuje na tom, jak vnímáme jeho vyznění, jak chápeme kroky, ke kterým nás příběh vybízí. Právě ta otázka křtu to může hodně ukazovat. Vždy si říkáme, ano, křest Janův je křtem pokání, je to cosi vyznavačského, co by se mělo dělat. A tak budeme křtít. Jistě se tím nedopustíme ničeho zlého, protože přece víme, že křest je potřebný, o jeho užitečnosti se dozvídáme od Jana Křtitele. Jestliže vyjdeme z toho, že je nějaká legenda, která mluví o dobru určité věci, ale již se nedozvíme nic dalšího, pak věci pojmeme ze svého pohledu ze svých sil. Obrácení, křest, to se stane jen symbolem, vlastně se ten pojem a s ním i činnost vyprázdní. Ne proto, že by ty věci nebyly dobré a potřebné, ale protože ztratí své konkrétní zakotvení v dějinách člověka.

Vystoupení Jana Křtitele podle Lukášova evangelia může vypadat jako dávný příběh. Vždyť celé dva verše věnuje popisu, který by byl možná zbytečný. Jenže on má své důležité místo. Janovo kázání o křtu nepřišlo jen tak z ničeho nic jako příběh dávného času. Toto vystoupení se stalo v naprosto konkrétní době. Bývalo zvykem, že dějiny se psaly v návaznosti na nějakého panovníka. Lukáš jich jmenuje hned několik, od toho nejdůležitějšího, až po správce Božího lidu, který by se zdál v celých dějinách jako někdo bezvýznamný. Pro Lukáše je ale toto přesné zařazení důležité. Janovo vystoupení se tak dostává do pozice toho, že nejde o příběh pradějin, ale součást dějin Božího lidu. Janovu vystoupení cosi předchází a jeho zvěst není vyhlášením všeobecné pravdy, nýbrž svědectvím konkrétního činu Boží lásky v jím určené chvíli. To jistě pochopíme i dalších veršů, které mluví o naplněném proroctví Izaiáše. Máme před sebou víc než legendu, pověst či dokonce pohádku. Setkáváme se s příběhem, který se skutečně stal, aby se v něm naplnilo Boží zaslíbení a ukázala cesta spásy pro každého člověka, příběhem, který tímto způsobem vtahuje i nás do dějin spásy.

Má-li Janovo vystoupení konkrétní místo v dějinách, dává nám to možnost porozumět i tomu, co koná. Volání k pokání a možnost křtu dostávají určitý rámec, zřejmé místo. Smíme porozumět nejen tomu, že je nutné pokání činit a křest podstoupit, ale také tomu, proč se tak děje, co to pak i pro nás samotné znamená. Obecné jednání má tak svou konkrétní podobu. V případě onoho křtu tak vidíme, že nejde jen o symbolické gesto, kterým dáváme najevo příslušnost k určitému společenství. Jde na prvním místě o krok svobodného rozhodnutí, který reaguje na

setkání s Božím majestátem, na poznání své hříšnosti a jediné naděje na vykoupení v Bohu. Janovo vystoupení nestojí na počátku dějin ale v okamžiku, kdy dochází k jejich zlomu. Jeho vystoupení tak reaguje na situaci člověka, na jeho postavení před Bohem. Jan nepřichází ve chvíli, kdy jsou lidé na sebe zlí, kdy se vytratila zbožnost a povědomí příslušnosti lidu k Bohu. Přichází v době politické nesvobody, to ano, ale také v době, kdy lid má svého velekněze. To je znamením stability, zajištění kultu a vůbec čistoty náboženského života. Není to tedy příběh typu, že bylo nejhůř a přišel ten, kdo ukáže cestu, aby mohlo být líp. Tedy bráno z toho lidského pohledu. Problém doby, do níž Jan přichází není v tom, jak se lidé chovají, ale v tom, k čemu se uchylují, oč se v životě opírají, kde hledají sílu ke svému životu. I když je jeho příběh dějinně velmi pevně zasazen, získává tím jeho zvěst nadčasovost.

Vystoupení Jana Křtitele ukazuje k nutnosti zásadní změny v lidském životě. Nestačí jen se rozhodnout konat dobro, tak jak to stačí v pohádkách či pověstech. Vlastně o to konání dobra se tu ani tolik nejedná. To je spíše bráno jako důsledek jiného lidského kroku a to právě onoho obrácení, činění pokání, které pak ústí v přijetí křtu. Lidský život mění svůj základ, na kterém stojí, což se nemůže obejít bez určitých souvislostí. Proto je příběh Jana Křtitele tak pečlivě zasazený do dějin lidského rodu. Vždyť při pohledu zpět, k tomu, co bylo v době před vládou všech těch pomazaných hlav, člověk vidí marnou snahu docílit nápravy vztahu k Hospodinu, vidí jednání proroků ale i běh dějin, který dává tušit, že obnova Božího lidu nevede cestou revoluce, cestou násilného obnovení státní suverenity Davidovské říše. Cesta vede nitrem člověka, vnitřním obrácením, které v Bohu přestane vidět pomocníka pro život a pozná v něm svého Pána, kterému se ze svých skutků odpovídá. To se pak promítá i do dalšího jednání, jako například právě již párkrát zmíněný křest. Bez zakotvení Janova působení v dějinách bychom i ten křest mohli vnímat jako určitou pomůcku na cestě životem. Pomůcku až magickou. Přijmi křest a bude to všechno dobré. Budou odpuštěny tvé hříchy, bude se ti dobře dařit, protože křtem jakoby sis zavázal Pána Boha k odpuštění a pomoci. Zakotvením do dějin Božího lidu náhle člověk poznává, že jde o znovuzavření smlouvy, obnovené znamení zaslíbení požehnání, které dal Bůh praotcům Izraele. Křtem si člověk Pána Boha k ničemu nezavazuje, ale zavazuje se Pánu Bohu, protože poznává, že jen touto cestou najde skutečnou spásu, jen touto cestou se jeho život promění od svého základu.

V určený čas tak Bůh posílá svého posla i k nám, abychom porozuměli tomu, že příběh Ježíšova narození není jen dávná legenda či krásná pohádka. Je to stále živá přítomnost. On přichází, aby změnil náš svět skrze naše pokání a odevzdání se ve křtu.

Pane Ježíši, poslal jsi před sebou posla, aby nás přichystal na tvůj slavný příchod, Dej nám, ať slyšíme jeho výzvu a toužíme se vydat cestou návratu k tobě a skrze tebe ke tvému Otci.

Neděle 6.prosince 2015

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Úterý, 01 Březen 2016 11:59 -

Amen.